

Kompetansespredningsplan

Nasjonal Kompetansetjeneste for Traumatologi

Innholdsfortegnelse

Innledning.....	2
-----------------	---

Forebygging.....	3
Førstehjelp	4
Medisinsk nødmeldetjeneste.....	5
Bil- og båtambulansetjenesten	6
Kommunal legevakt	7
Avansert prehospital behandling og luftambulanse	7
Akuttsykehus med traumefunksjon.....	8
Behandling av kritiske blødninger og bruk av massiv transfusjon.....	8
Overføring av den alvorlig skadde pasienten	8
Traumesenter	9
Rehabilitering	9
Ivaretagelse av involverte personer og pårørende i akuttsituasjoner.	10
Pasienterfaringer	10
Nasjonalt Traumeregister	11
Forsvaret	11
Sykehus uten traumefunksjon, helsesentre m.v.....	12
Tverrgående behov hos enkelte yrkesgrupper	12
Nakkestabilisering.....	12
ATLS Advanced Trauma Life Support	13
KITS (Kurs i traumesykepleie)	13
KITS 2	14
M&M-møter.....	14
Spesielle felt.....	14
Tverrfaglig trening	14
Simulering	15
Internasjonalt.....	15
Erfaringsutveksling.....	15

Innledning

Nasjonal Traumeplan ble vedtatt i alle de regionale helseforetakene i 2017. Nasjonal Traumeplan omhandler hele traumesystemet og omfatter pasienter med potensielt alvorlig skade. Behandlingen er tidskritisk, og er avhengig av umiddelbart tilgjengelig og godt forberedt kompetanse. Traumesystemet er beskrevet og definert i Nasjonal Traumeplan.

Nasjonal Traumeplan definerer og dimensjonerer alle ressurser i traumekjeden, og planen beskriver organisering og kommunikasjon i alle leddene i traumekjeden. Fra forebygging, førstehjelp på skadested til rehabilitering og implementering av overvåkningssystemer som det nasjonale traumeregisteret. [Nasjonaltraumeplan](#).

Nasjonal kompetansetjeneste for traumatologi ble opprettet i 2013 og er etablert for å bygge opp og spre kompetanse om utredning og behandling av alvorlig skadde pasienter. NKT-Traume sitt arbeidsområde er hele traumekjeden. I Nasjonal Traumeplan er det beskrevet at Nasjonal Kompetansetjeneste skal fungere som et verktøy for implementeringen av nasjonalt traumesystem. NKT-Traume har ansvar for å oppdatere og revidere nasjonal traumeplan.

Nasjonal Kompetansetjeneste for Traumatologi:

NKT-Traume skal bidra til å sikre en likeverdig høy kvalitet på behandlingen av alvorlig skadde i hele landet, uansett alder, kjønn og bosted. Kompetansespredningsplanen beskriver hvordan NKT-Traume skal oppnå dette målet gjennom:

- Etablere nettverk, koordinere nettverk og videreutvikle nettverk
- Formidle erfaringer og behandlingsprotokoller
- Initiere utredninger og etablere konsensus
- Initiere og delta i forskning innenfor hele behandlingsskjeden
- Etablere eller legge til rette for opplæring, trening og videreutdanning
- Bidra til at pasienterfaringer inndras i planlegging av tjenestetilbud
- Formidle traumefaglig kunnskap gjennom web kommunikasjon
- Benytte ny teknologi til formidling av traumefaglige retningslinjer og anbefalinger
- Benytte ny teknologi til trening og øvelse innen det traumefaglige feltet

I denne planen beskrives kompetansespredningstiltak under hvert av leddene i traumekjeden slik det er beskrevet i Nasjonal Traumeplan.

Forebygging

Forebygging er grundig behandlet i traumeplanen. Det er påvist behov for å utvikle kompetanse til å bruke dagens erfaringer fra traumeregister og offentlige statistikker til

konkrete forebyggingsprogram. Dette er gjort med effekt i lokalsamfunn og innen enkelte nasjonale prosjekt. NKT-Traume har som mål å bidra med kompetanse og initiativ for å forebygge skader, slik vi for eksempel har gjort i forhold til snøscooterskader. Vi bør kunne vurdere alle de hyppigste skadetyper for å kunne bidra med kompetanse om skademekanisme og mulige forebyggingstiltak.

Forebygging av ulykker krever samarbeid på tvers av sektorer, både på statlig og lokalt nivå, og samarbeid med privat og frivillig sektor. Skadeforebyggende Forum driver nettverket av Trygge lokalsamfunn, og arbeidet med å spre metodikken skal intensiveres. Gjennom systematisk og kontinuerlig forebyggende innsats kan kommuner bli sertifisert som «Safe communities» (Trygge lokalsamfunn), et konsept utviklet av WHO. I Norge bruker ca. 25-30 kommuner denne modellen aktivt i sitt skade- og ulykkesforebyggende arbeid. Nettverket for Trygge lokalsamfunn i Norge forvaltes av [Skadeforebyggende forum](#). NKT-Traume er medlem av Skadeforebyggende forum. Det er behov for å forsterke innsatsen for å skape et godt og helhetlig ulykkesforebyggende arbeid. En alvorlig skade i ung alder påvirker helsen resten av livet og gir mange tapte leveår med god helse. Arbeidet med å forebygge skader og ulykker har vært forankret i [Ulykker i Norge -Nasjonal strategi for forebygging av ulykker som medfører personskade 2009-2014](#) Arbeidet går i riktig retning, men målene er foreløpig ikke nådd. For å kunne fastsette nasjonale mål på skader og ulykker både totalt og innenfor flere sektorer, er det behov for bedre oversikt over ulykker og for å utvikle kost-nyttevurderinger av tiltak. Regjeringen vil videreføre strategien. [Meld. St 19\(2014-2015\) Folkehelsemeldingen-Mestring og muligheter](#)

Førstehjelp

I 2013 oppnevnte regjeringen et utvalg med mandat til å beskrive et helhetlig system som skal ivareta befolkningens behov for trygghet ved akutt sykdom og skade. Dette utvalget skulle belyse befolkningen, arbeidslivet, skole, idrett, og frivillige organisasjoners rolle i den akuttmedisinske kjeden. Akuttutvalget leverte sin rapport til Helse og Omsorgs departementet 4. desember 2015. [NOU 2015:17 Først og fremst — Et helhetlig system for håndtering av akutte sykdommer og skader utenfor sykehus](#)

Betydning av å styrke befolkningens forståelse av tidlig varsling, kompetanse og ferdigheter ved å etablere av frie luftveier, hjerte-lungeredning, bruk av hjertestarter og stansing av ytre

blødninger er førstehjelpstiltak som alle i prinsippet kan gjøre. En befolkningen som har nødvendig førstehjelpskunnskap og er i stand til å iverksette livreddende tiltak, bidrar til og er avgjørende for felles beredskap og omsorg.

NKT-Traume bidrar til kompetansespredning for å styrke befolkningens førstehjelpskompetanse gjennom flere prosjektet i den nasjonal førstehjelpsdugnad, Sammen redder vi liv.

Et av hovedmålene for «Sammen redder vi liv dugnaden» er en kompetent beredt befolkning som skal være kvalifisert og trygg på å kunne gripe inn og gi førstehjelp ved livstruende sykdom og skade. Målet med dugnaden er å styrke befolkningens egenberedskap og kompetanse i førstehjelp gjennom et livsløpsperspektiv. I 2021 har helsedirektoratet valgt ut tre innsatsområder for førstehjelpsopplæring til befolkningen med forankring i [NOU 2015:17 Først og fremst — Et helhetlig system for håndtering av akutte sykdommer og skader utenfor sykehus](#). Det er førstehjelpssatsning rettet mot innvandrers befolkningen, standardisering av førstehjelpsopplæring i arbeidslivet og helsestasjon som arena for førstehjelpsopplæring. NKT-Traume deltar i dette arbeidet i tett samarbeid med Helsedirektoratet som leder disse satsningene.

NKT-Traume deltar i arbeidet med utarbeidelse av nasjonal førstehjelpsstrategi gjennom fagrådet for sammen redder vi liv dugnaden.

NKT- Traume leder prosjektet Førstehjelp i trafikalt grunnkurs og har valgt en digital læringsplattform og utviklet en spillapplikasjon og en trafikkskole veileder.

Medisinsk nødmeldetjeneste

Studier gjort i NKT-Traume har vist at presisjonen i alarmering av luftambulanse er liten. Det er ulike kriterier for når luftambulanse alarmeres. Det er behov for å utvikle og spre kompetanse om alarmeringskriterier for luftambulanse, og om hvordan disse kriterier valideres, og om hvorfor og hvordan alvorlig skade meldes fra skadested til traumeteamleder uten informasjonstap underveis.

NKT-Traume har et tett samarbeid med KoKom, Nasjonalt kompetansesenter for helsetjenestens kommunikasjons beredskap.

Nasjonalt kvalitetsindikatorsystem (HDIR 2020)

Det arbeides med en NKI (Nasjonale kvalitetsindikatorer) som viser svartid på

telefonnummeret 116117. I Akuttmedisinforskriften er det stilt krav til legevaktsentralene at 80 prosent av henvendelsene normalt skal besvares innen to minutter. Det betyr mye for publikums trygghet at telefoner til nødnummeret besvares raskt. I tillegg har indikatoren knyttet til svartid på medisinsk nødnummer 113 blitt revidert. Indikatorene er planlagt publisert i 2021. [Årsrapport 2020 Nasjonalt kvalitetsindikatorsystem](#)

Bil- og båtambulansetjenesten

Bilambulansetjenesten har gjennomgått en stor forbedring gjennom de siste 10 år.

Akuttmedisinforskriften kom på plass i 2015. Forskriftens § 11 regulerer bemanning og helsefaglig kompetanse i ambulansetjenesten. Ambulansebiler som yter ambulansetjenester skal være bemannet med minst to personer, hvorav minst en skal ha autorisasjon som ambulansearbeider. Der det er bare en ambulansearbeider, må den andre personen ha autorisasjon eller lisens som helsepersonell og nødvendig ambulansesfaglig kompetanse. Begge personene skal ha førerkort for kjøretøyklassen og kompetansebevis for førere av utrykningskjøretøy. [Akuttmedisinforskriften \(med merknader til enkelte bestemmelser\)](#)

Ny læreplan (2020) beskriver kjerneelementet akuttmedisin og helsefaglige emner handler om sykdommer og skader hos pasienter i alle aldre. Kjerneelementet handler om triagering, prehospital behandling, omsorg, overvåking og transport av pasienter. Samt kompetanse om tegn og symptomer på sykdom og skade og undersøkelse av pasienter. Kjerneelementer i ambulanseoppdrag og ambulanseoperative emner handler om å utføre ambulanseoppdrag på en trygg og sikker måte, om kommunikasjonssystemer, samband, samvirke, nasjonale operative prosedyrer, ivareta egen og andres sikkerhet under ambulanseoppdrag, masseskadesituasjoner, situasjoner med pågående livstruende vold, operativ ledelse på skadested, dokumentasjon, rapportering, kvalitetsutvikling og pasientsikkerhet. [Læreplan ambulansesfag](#). (Læreplanen i VG3 ambulansesfag er gjeldene fra 01.08. 2022)

NKT-Traume jobber tett med NAKOS for å styrke dette leddet i traumekjeden. Det er også en styrkning av dette leddet i traumekjeden at det tilbys utdanning innen prehospitalet arbeid - paramedic -paramedisin på bachelornivå og master nivå Prehospital Critical Care (PHCC) Emergency Medical Care Master Degree program ved flere høyskoler og universiteter i Norge.

Kommunal legevakt

En del leger i kommunal legevakt deltar regelmessig i utrykning med ambulanse til alvorlig skadde pasienter. Andre steder i landet er det ikke slik tradisjon. Turnusleger som skal i distriktsturnus har utilstrekkelige kunnskaper og får et kompetansekurs før de starter i kommunal tjeneste, og den nye akutforskrift har definert skjerpede krav til bakvakt. Akuttmedisinske kurs for kommunale leger i vakt har per d.d ikke felles definerte krav til kompetanse i behandling av alvorlig skadde. Det er behov for å sikre at nye kurs som tilbys tilfører tilstrekkelige kompetanse som kommunal lege i vakt skal ha for å kunne behandle pasienter med mistenkt alvorlig skade, og for å sikre at disse ferdigheter implementeres. I følge årsrapporten for Nasjonalt kvalitetsindikatorssystem (HDIR 2020) er det igangsatt ett arbeid i samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter for legevaktmedisin (NKLM) med å utvikle NKI for legevakt. NKLM har foreslått mulige indikatorer som det i 2020 ble innhentet data for. Datakvaliteten vil være en avgjørende faktor for videre arbeid. Anbefaling om eventuelle NKI for legevakt vil slutføres i 2021 [Årsrapport 2020 Nasjonalt kvalitetsindikatorsystem](#)

I 2021 har NKT-Traume satt i gang arbeidet med å utarbeide en kursmodul for blødningskontroll som er rettet mot primærhelsetjenesten med legevaktsleger som målgruppe.

Avansert prehospital behandling og luftambulanse

Tjenestene er preget av lokale behandlingsprotokoller. Utrykningstjenester som yter avansert prehospital behandling må ha enhetlige behandlingsstrategier (prosedyrer) for håndtering av alvorlig skadde pasienter. Personell som deltar i disse tjenestene må sikres adekvat opplæring og trening i relevante prosedyrer. Det er behov for å etablere nasjonale retningslinjer / prosedyrer for å iverksette nye behandlingstiltak slik at tilbud og prosedyrer blir nasjonale og ikke basespesifikke. Akuttmedisinforskriften § 11 regulerer bemanning og helsefaglig kompetanse i ambulansefly og ambulanse- og redningshelikoptere. [Akuttmedisinforskriften \(med merknader til enkelte bestemmelser\)](#)

Kompetansetjenesten bør bidra til utvikling av denne kompetansen. NKT-Traume tilbyr ATLS kurs til personell i denne målgruppen.

Akuttsykehus med traumefunksjon

Akuttsykehus med traumefunksjon er karakterisert ved lavt antall alvorlig skadde pasienter, og får derfor manglende mulighet til erfaringsbygging når det gjelder denne pasientgruppen gjennom daglig virksomhet. Sykehusene kompenserer dette med regelmessig tverrfaglig trening. Pandemi årene har preget sykehusene i den grad at det mange steder har vært vanskelig å få gjennomført tverrfagligteamtreninger og simuleringsøvelser. Det er et stort behov for å gjenoppta normal aktivitet på disse øvelsene så fort det lar seg gjøre. Det er behov for å spre kompetanse om teamtrening, og å vurdere hensiktsmessig treningshyppighet, varighet og effektmål. I Nasjonal Traumeplan er det definerte sterke anbefalinger og anbefalinger som akuttsykehusene med traumefunksjon skal oppfylle. Når det gjelder kompetanse, øvelser og infrastruktur og organisering. Regionale traumekoordinatorer og traumeansvarlige leger i de fire regionale helseforetakene foretar gjennomgang av sterke anbefalinger hvert andre år med akuttsykehusene med traumefunksjon i sine regionale helseforetak. Status rapporteres til fagdirektørene i de regionale helseforetakene

Behandling av kritiske blødninger og bruk av massiv transfusjon

Bruk av blodprodukter som «massiv transfusjonspakke» og balansert transfusjon har økt de siste årene på traumesentrene. Nasjonal Traumeplan er revidert og oppdatert. Oppdaterte behandlingsrutiner gjøres kjent gjennom NKT-Traumes sine nettsider, og via NKT-Traume sitt nasjonale nettverk og konferanser.

Overføring av den alvorlig skadde pasienten

Internasjonale studier har vist at overføring mellom sykehus er en risikabel fase, ikke kun i forbindelse med selve overføringen, men også knyttet til informasjonstap og manglende muligheter for å se journal og prøvesvar mellom sykehus. Det er behov for å øke kompetansen om hvilke prosedyrer både under transport og i forbindelse med informasjonsoverføring som kan øke sikkerheten for den alvorlig skadde pasient. NKT-Traume har ansvar for å holde Nasjonal Traumeplan oppdatert, anbefalinger og retningslinjer for overflytning blir publisert i Nasjonal Traumeplan.

Traumesenter

Traumesentrene har i fellesskap utarbeidet en norm for sentrenes funksjon og innhold, men den er i varierende grad implementert. Målet er lik behandling uansett hvilket traumesenter pasienten behandles ved. Det er fortsatt behov for å spre kompetanse om spesielt implementering og kvalitetskontroll. Traumesentrene skal oppfylle krav til akuttstusykehus med traumefunksjon og i tillegg oppfylle kravspesifikasjoner til traumesentrene slik det er beskrevet i «Policydokumentet for traumesentre i Norge» [Policydokument for traumesentre i Norge](#) Dette dokumentet er grunnlaget for gjensidig fagfellevurderingen som gjennomføres hver 2. år. NKT-Traume koordinerer og er sekretariat under de gjensidige fagfellevurderingene. Rapportene fra disse fagfellevurderingene blir oversendt administrerende direktør ved traumesenterene og fagdirektørene i de regionale helseforetakene.

Rehabilitering

Den nye traumeplan refererer norsk forskning som viser at det er svært ulik praksis for rehabilitering av pasienter utsatt for alvorlig skade, og at disse ulikheter gir ulike resultat for pasientene, med varierende evne til å klare seg selv i hverdagen og retur til yrkeslivet. Det er behov for å spre denne kompetansen, og å implementere kvalitetsmål for rehabilitering som kan redusere disse ulikheter. Et slikt arbeid har startet i samarbeid med Nasjonalt traumeregister og rehabiliteringsmiljøet. Det er flere pågående forskningsprosjekter innen for rehabiliteringsfeltet når det gjelder alvorlig hardt skadde pasienter. Denne forskningen vil kunne gi inngående kunnskap om kompetansebehovet i rehabiliteringsleddet i traumekjeden. NKT-Traume vil benytte resultatene til å arbeide videre med kompetansespredning i dette leddet av traumekjeden.

I fra år 2020 er rehabilitering inkludert som datapunkt i Nasjonalt traumeregister. EQ5-D benyttes i innhenting av PROM. Dette kom på plass i databasen i 2020, og innhenting av PROM startet 02.07.21. Det vi si at de første pasientene fikk tilsendt ePROM fra NTR hadde ulykkes dato 01.01.21. eProm forutsetter at pasienten er registret inn i NTR innen tre måneder etter skade. Ferdig registeret traumehendelse i Nasjonalt traumeregister innen tre måneder er definert som en av kvalitetsindikatorerne (prosessindikator) for traumebehandlingen i Norge.

NKT-Traume viderefremidler informasjon og ny forskning innen rehabiliteringsfeltet. NKT-Traume har i sin nettverksmodell kontakt med de ulike leddene i traumekjeden, og viderefremidler ny kunnskap gjennom nettsiden www.traumatologi.no og oppdatering av Nasjonal Traumeplan. For eksempel:

<https://nkt-traume.no/2022/01/regionalt-pasientforlop-for-traumatisk-hodeskade-for-voksne-vedtatt-i-helse-vest-juni-2021/>

Ivaretagelse av involverte personer og pårørende i akuttsituasjoner.

En alvorlig skade involverer ikke bare pasienten, men også pårørende og tilstedeværende. Det er økende fokus på slike psykologiske og psyko-sosiale traumas betydning for barn og pårørende. Det finnes verktøy for å minske skadevirkningene, slik det er beskrevet i traumeplanen. Det er nødvendig å spre denne kompetanse til spesielt det kommunale nivå, der slike situasjoner er sjeldne, men utfordrende. NKT-Traume har utviklet nettsiden www.traumepasient.no. Dette er en kanal som benyttes til kompetansespredning til pasienter og deres pårørende. <https://www.traumepasient.no/>

Pasienterfaringer

Alle som yter helsehjelp er pålagt å inndra pasient/bruker i beslutninger og å bruke erfaringene fra disse til å forbedre tjenestene. Alvorlig skadde pasienter har ofte også kognitiv skade, og kan ha vanskelig ved å formulere sine erfaringer. Kompetansetjenesten har brukt pasientorganisasjoner (Personskadeforbundet) og enkeltpasienter som eksperter på pasienterfaringer. Det har vært tydelig for oss at mange erfaringer ikke er kjent, og vi mener at denne kompetansen må spres til alle behandlingssteder. Pasientrapporterte data er fra 01.01.2021 er på plass i datasettet til Nasjonalt traumeregister. Pasientrapporterte data deles inn i pasientrapporterte utfallsmål (Patient Reported Outcome Measures - PROM) og mål på pasientene sine erfaringer med helsetjenesten (Patient Reported Experience Measures - PREM). PROM måler blant annet fysisk og psykisk helse, funksjonsevne og livskvalitet. PREM måler hvordan pasienten selv opplever og erfarer sin behandling. Det sendes ut en SMS fra Helse Norge til pasienter som er registrert inn i NTR med et skjema som pasienten selv fyller ut. Pasienten selv rapporterer om sin opplevelse knyttet til egen helse, sykdom,

funksjon, opplevelse og tilfredshet med behandling. Disse dataene er betydningsfulle for videre monitorering av pasienterfaringer. NKT-Traume har tett samarbeid med Personskadeforbundet som representerer bruker gruppen. <https://www.traumepasient.no/>

Nasjonalt Traumeregister

Nasjonalt Traumeregister er en selvstendig enhet organisert parallelt til NKT-Traume. Registeret er likevel en viktig forutsetning for kvalitetskontroll i traumebehandlingen. <https://nkt-traume.no/velkommen-til-nasjonalt-traumeregister/> NKT-Traume har tett samarbeid med NTR. NKT-Traume er medarrangør på kvalitetsforbedrings konferanse. NKT-Traume formidler og koordinerer kurs og seminarer rettet mot registrarer. NKT-Traume deltar i prosjekter sammen med NTR. Kompetansetjenesten skal jobbe for at traumeregisteret synliggjøres og arbeide for at data fra registeret kan brukes til kvalitetsforbedring av traumebehandlingen lokalt, regionalt og nasjonalt.

Forsvaret

Begrepet totalforsvaret er en fellesbetegnelse for ordninger som til en hver tid er med på å regulere den gjensidige støtte og samarbeid mellom forsvaret og det sivile samfunn for å kunne håndtere hendelser i fred, krise og krig. Konseptet er bygget på NATOs krav til sivil beredskapsplanlegging. Dette kravet innbefatter håndtering av masseskadesituasjoner. Hovedprinsippene for helseberedskapen og samfunnssikkerhets område er ansvars- likhet-nærhet og samvirkeprinsippet. Nasjonal Traumeplan beskriver krav til og innhold i alle ledd i behandlingsskjeden for alvorlig skadde. Planen brukes i daglig arbeid og ligger til grunn for eskalering av beredskap og håndtering av masseskadesituasjoner. Sivilt- militært samarbeid koordineres av helseberedskapsrådet. Helsedirektoratet leder Helseberedskaps rådet. Rådets formål er å bidra til at sivil og militær sektor blir bedre i stand til å løse viktige helseoppgaver knyttet til planlegging og samhandling under kriser i fred, væpnet konflikt og krig, og sikre effektiv utnyttelse av helseberedskapsressursene i samvirke mellom Forsvaret og helsetjenesten. Helsedirektoratet og har avtale om gjensidig bistand mellom helsesektoren og forsvaret. [Nasjonal helseberedskapsplan](#). NKT-Traume bidrar med utdanning og kompetanse til forsvaret gjennom KITS og ATLS kurskonseptene og Hemostatiske nødkirurgi kurs. Forsvaret bidrar til kompetanseheving innen nødkirurgiske prosedyrer og trening gjennom at

sivilt personell deltar på krigkirurgi kurs. NKT- Traume har etablert samarbeid gjennom det traumefaglige nettverket til Barents Rescue. NKT-Traumens nasjonale nettverk bidrar i nasjonale helseøvelser. NKT- Traume har i tillegg samarbeid med DSB Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Sykehus uten traumefunksjon, helsesentre m.v.

En del sykehus (og kanskje flere etter ny nasjonal helse- og sykehusplan) er akuttsykehus uten definert funksjon overfor pasienter med alvorlige skader. For traumepasienten er det viktig at disse sykehus og helsesentre yter rask og nødvendig helsehjelp som ikke forsinker pasientens transport til sykehus med traumefunksjon eller traumesenter. Kompetansen om hvilke tiltak som er viktige og hvilke som bare stjeler pasientens er beskrevet i nasjonal traumeplan.

NKT-Traume samarbeider med BEST stiftelsen. I tillegg er det igangsatt et prosjekt som jobber med blødningskontroll en kursmodul rettet mot primærhelsetjenesten. Dette prosjektet er planlagt ferdig i 2022. Denne kursmodulen vil også kunne være relevant for personell ved distrikts medisinske sentere og sykehus uten traumefunksjon.

Tverrgående behov hos enkelte yrkesgrupper

Nakkestabilisering

Kompetansetjenesten tok initiativ til utvikling av en nasjonal retningslinje for stabilisering av ryggsoylen etter skader. En studie av implementeringen av denne nasjonale retningslinjen viste at Implementering gjennom formidling er mulig. På tidspunktet studien ble gjennomført viste studien at selv om retningslinjene ikke er godkjent eller gjort obligatorisk av nasjonale myndigheter, rapporterte halvparten av respondentene med kjennskap til retningslinjene at den var implementert. E-læring så ikke ut til å ha påvirket implementeringen. Retningslinjen ble utviklet basert på opplevde behov hos helsepersonell, og dette har trolig bidratt til implementeringen av retningslinjen. [Implementation of new guidelines in theprehospital services: a nationwide survey of Norway](#)

Dette er et eksempel på kompetansespredning via NKT-Traume sin nettside. Nettsiden oppfattes som effektiv på formidling av traumefaglige retningslinjer og vi ser at denne formen for distribuering er godt egnet. [Stabilisering av columna-brukes retningslinjene?](#)

ATLS Advanced Trauma Life Support

ATLS er ett traumekurs for leger som bygger på enkle prinsipper for mottak og behandling av den skadde pasient med fokus på den første timen etter ankomst til et kvalifisert sykehus. Målet med kurset er å gi kursdeltakerne kunnskap om og trening i en systematisk tilnærming og behandling av hardt skadde pasienter. NKT-Traume er vertskap for kurset og arrangerer det i samarbeid med Norsk kirurgisk forening og Norsk anesthesiologisk forening. En stor gruppe instruktører bidrar på dugnad til kursene, alt koordineres via NKT-Traume.

ATLS-kursene er obligatoriske i en del legespesialistutdannelse og for leger i traumeteam. Det er et omfattende arbeid å arrangere og gjennomføre kursene, og de er viktige for traumefunksjon i hele landet. Dette skal kompetansetjeneste fortsett å prioritere. Det er etter pandemiårene 2020 og 2021 et stort etterslep når det gjelder antall deltagere som har fått gjennomført ATLS kursene på nasjonalt nivå. Det er stort behov for å arrangere flere kurs.

Kursene er obligatoriske for traumeteamsledere og leger i traumeteam på sykehus, og i spesialistutdannelsen. I henhold til vedtak i Den norske legeforening er kurset godkjent som valgfritt kurs i følgende spesialistutdanninger: Plastikkirurgi: 27 timer som valgfritt kurs, Øre-nese-halssykdommer: 27 timer som valgfritt kurs, Anestesiologi: 27 timer som valgfritt kurs. Nevrokirurgi: 27 timer som valgfritt kurs. Fødselshjelp og kvinnesykdommer: 10 timer som valgfritt kurs. Allmenntidisin: 27 timer som valgfritt kurs. Ortopedisk kirurgi: 31 timer som valgfritt kurs.

KITS (Kurs i traumesykepleie)

Kurskonseptet er rettet sykepleiere og andre personellgrupper som deltar i traumebehandling på sykehusene. KITS er et to dagers kurs i traumesykepleie som henvender seg til alle sykepleiergrupper som jobber med mottak av traumepasienter. Kursets mål er at det skal gi deltagerne grunnleggende kunnskap om sykepleie til traumepasienten i initialfasen.

Kompetansetjeneste har sammen med KITS-instruktørene planlagt kompetansespredningen, opplæring av lokale instruktører, e-læringsverktøy og kvalitetssikring av undervisningsmateriellet. KITS er definert under sterke anbefalinger i Nasjonal traumeplan som obligatorisk kompetansekrav opplæring for alle sykepleiere i traumebehandling ved alle akutt sykehus med traumefunksjon og traumesentre. [Akutt sykehus med traumefunksjon skal tilby](#). Kompetansetjenesten skal fortsette å bidra til at kurset vedlikeholdes og utvikles. Hvert

sykehus som tar i mot traumer arrangerer egne KITS-kurs. Hvert kurssted har sine egne instruktører og det er en fordel at instruktørene kommer fra ulike avdelinger for å kunne belyse de ulike fagområdene innen traumebehandling (mottakssykepleier, operasjonssykepleier og anestesisykepleier. NKT-Traume koordinerer og drifter dette kurskonseptet.

KITS 2

«Kurs i traumesykepleie på intensiv- / overvåkningsavdeling», har som mål å gi sykepleiere som jobber med traumepasienten *etter initialfasen* økt kompetanse og kunnskap om pasientgruppen. Innholdet i KITS 2 er traumerelaterte skader, assosierte skader, kroppens respons på traume, tegn til blødning og hvilke komplikasjoner som kan oppstå. KITS 2 er et Nasjonalt kurs. NKT-Traume koordinerer og drifter dette kurskonseptet.

M&M-møter

Morbidity and Mortality-møter er tverrfaglige møter på de enkelte sykehus der traumepasienter gjennomgås. I tidligere undersøkelser vi har gjort etter innføring av traumeplanen fra 2006 viste det seg å være et svakt punkt, der mange sykehus ikke hadde komme i mål. Kompetansetjenesten skal bidra til at sykehusene tar i bruk denne læringsformen. Dette er et oppfølgingspunkt ved gjensidige fagfelle vurderinger og revisjonsbesøk ved akuttsykehus med traumefunksjon.

Spesielle felt

Tverrfaglig trening

Alle akuttsykehus med traumefunksjon og kommunale legevakter er pålagt regelmessig tverrfaglig trening av sine team. Kompetansetjenesten samarbeider med Stiftelsen BEST som har lang erfaring med bruk av tverrfaglig teamtrening og opplæring av fasilitatorer. NKT-Traume skal bidra til at alle akuttsykehus med traumefunksjon får tilgang på treningsmetodene for å kunne ta dem i bruk, og at erfaringer fra kommuner som driver regelmessig tverrfaglig teamtrening sprer sine erfaringer til andre kommuner slik at den lokale initiale traumebehandling skjer i trente team. Tverrfaglig trening er sterkt anbefalt i Nasjonal Traumeplan. Dette er punktet følges opp ved gjensidige fagfelle vurderinger av de fire regionale traumesentrene og akuttsykehus med traumefunksjon i alle helseforetak.

Sykehusene har i varierende grad klart å opprettholde tverrfaglig trening gjennom pandemiårene. Det er behov for å stimulere til at akuttisykehusene med traumefunksjon gjenopptar normal teamtreningsaktivitet.

Simulering

Siden de fleste sykehus og kommuner ikke har et antall traumepasienter som gir tilstrekkelig rutine gjennom daglig praksis må de trene, og her er simulering et nyttig hjelpemiddel. Som for tverrfaglig trening skal NKT-Traume samarbeide med Stiftelsen BEST for å spre kompetanse i bruk av simulering som treningsmetode. NKT- Traume har i tillegg samarbeid med SIM Oslo, NTNU, REG SIM, SAFER, Nettverk for medisinsk simulering i Norge

Internasjonalt

Behovet for tilgang på kirurgi og anestesi i lav- og mellominntkomstland er stort, og spesielt en serie i the Lancet, verdenshelseorganisasjonen (WHO) og internasjonale organisasjoner har påpekt behovet for en større innsats fra høy-inntkomstland. Kompetansetjenesten har ikke direkte ansvar for overføring av kompetanse til andre land, men vi anser det som en moralsk plikt. Kompetansetjenesten skal fortsette å fokusere også på internasjonale behov og muligheten for gjensidig nytte av utvekslingsordninger og lignende. På grunn av Covid-19 pandemien har seminarer og fagkonferanser blitt gjennomført digitalt. NKT-Traume er medarrangør og deler informasjon om internasjonale seminarer og fagkonferanser gjennom nettsiden www.traumatologi.no

NKT-Traume sammen med European society of trauma and emergency surgery (ESTES) planla i 2021 en stor internasjonal konferanse “European congress of Trauma and emergency surgery” gjennomført i Norge. Denne konferansen ble gjennomført som webinar i 2021 og er planlagt gjennomført som fysisk kongress i april 2022.

Erfaringsutveksling

Det er behov for å lære mest mulig av hverandre på et felt som er karakterisert ved lavt pasientantall med høy kompleksitet. Stiftelsen BEST har gjennom 20 år holdt årlige nettverksmøter der fagfolk møtes og får faglig påfyll og utveksler erfaringer. Det er et mål for NKT-Traume at dette forum utvikles til et nasjonalt årlig møte for alle som er engasjert i

behandling av mistenkt alvorlig skadde for å redusere det årlige antall møter og skape en felles møteplass. I 2020 og 2021 ble nettverkskonferansen arrangert digitalt på grunn av Covid-19 pandemien. I tillegg er NKT-Traume medarrangør sammen med Nasjonalt traumeregister for nasjonal «kvalitetsforbedrings konferanse» for traumebehandling. NKT-Traume samarbeider med Ambulanseforum og NAKOS om kompetansespredning innen traumatologifeltet.